

BIJLAGE I - Stand van zaken readiness voorbereidingen bij akkoord

In deze bijlage vindt u een laatste en zo volledig mogelijk overzicht van alle *readiness* voorbereidingen, inclusief de acties die nu nog nodig zijn om genomen maatregelen aan te passen aan de inhoud van de afspraken in het akkoord dat tussen de EU en het VK werd bereikt op 24 december 2020.

Ook nu er een akkoord ligt moeten alle stakeholders zich (blijven) voorbereiden op de veranderingen die zullen optreden na het aflopen van de overgangperiode per 1 januari 2021. Het akkoord betekent dat er op diverse terreinen afspraken zijn gemaakt, waardoor de overgang in z'n geheel minder ingrijpend zal zijn, maar vooral door de grensformaliteiten die vanaf 1 januari van kracht worden zal er sprake zijn van een forse impact op handel in goederen en diensten.

In de eerste paragraaf wordt kort stilgestaan bij de nog immer zeer belangrijke communicatie aan stakeholders. In daarop volgende paragrafen treft u een overzicht aan van de voorbereidingen per beleidsterrein waarover u ook eerder al werd geïnformeerd¹, met een inventarisatie van wat de gemaakte afspraken daarbij betekenen en wat er naar aanleiding van deze afspraken nog moet gebeuren voorafgaand aan het aflopen van de overgangperiode op 31 december 2020. Ook wordt stilgestaan bij de concrete acties die bedrijven, instellingen (mede)overheden en burgers zelf nog kunnen treffen. Tevens wordt in enkele korte paragrafen stilgestaan bij wetgevingsaspecten en bij de samenwerking met de Europese Commissie en met andere lidstaten, voor zover dat met het oog op *readiness* van belang is.

Ondanks de totstandkoming van het akkoord over de toekomstige relatie tussen de EU en het VK blijft het van groot belang om de noodzaak van een goede voorbereiding te benadrukken. Verstoring ten gevolge van alle veranderingen en de benodigde aanpassingen kunnen echter niet volledig worden uitgesloten. Om die reden zijn maatregelen getroffen in het kader van crisismanagement, die in de laatste paragraaf eveneens kort aan de orde komen.

a. Communicatie en voorlichting

In de voorbereiding op het aflopen van de overgangperiode heeft het kabinet altijd uitgedragen dat *stakeholders* er binnen de eigen verantwoordelijkheid voor moeten zorgdragen dat ze goed zijn voorbereid op de effecten van de Brexit. De hoofdboodschap daarbij is de uitkomst van de onderhandelingen niet af te wachten maar al ruim voor het einde van de overgangperiode de nodige voorbereidingen te treffen, omdat veel van de voorbereidingen in alle gevallen nodig zullen zijn. Het kabinet heeft geen absolute zekerheid over de mate van voorbereiding van bedrijven. Peilingen laten zien dat een deel van de bedrijven er nog altijd voor kiest af te wachten. Voor zover zij niet direct in januari al zullen willen handelen met het VK levert dat niet direct problemen op, zolang eenieder zich realiseert dat een goede voorbereiding de nodige tijd kost. Vanuit de overheid zijn met het oog op goede voorlichting diverse communicatiemiddelen ingezet. Het kabinet zet zich er maximaal voor in dat alle informatie actueel en consistent is, zodat eenieder zich op de hoogte kan stellen van de laatste stand van zaken. Nu een akkoord bereikt is wordt zo spoedig mogelijk alle relevante informatie aangepast aan de inhoud van de afspraken en wordt hier via alle communicatiekanalen aandacht aan besteed. Het zal echter gezien de korte nog resterende tijd tot het aflopen van de overgangperiode niet meer mogelijk zijn om de aanpassingen geheel af te ronden voor 31 december 2020. De inzet blijft om dit wel zo snel mogelijk na 1 januari te doen.

Rijksbrede communicatiekanalen

Het kabinet blijft Rijksbreed voorlichten via dezelfde kanalen als in de vorige fase van Brexit. Burgers kunnen alle informatie over de benodigde voorbereidingen vinden op de Brexit pagina's van de website van de Rijksoverheid. Bedrijven kunnen terecht bij het Brexitloket, waar zij hun eigen voorbereidingen kunnen doorlichten aan de hand van de Brexit Impact Scan.² (Mede)overheden vinden de voor hen relevante informatie via het Kenniscentrum Europa

¹ Kamerstuk 23987, nr. 385 en Kamerstuk 35393, nr. 7.

² <https://www.brexitloket.nl/impactscan>

Decentraal, waar zij hun eigen voorbereidingen kunnen doorlichten aan de hand van de Brexit Impact Scan voor overheden.³ Deze websites worden zo snel mogelijk aangepast op basis van de afspraken in het akkoord.

Er zijn afspraken gemaakt met de Klant Contact Centra van de meest betrokken diensten van de Rijksoverheid, waaronder het Brexitloket, over verruiming van de openingstijden en uitbreiding van de capaciteit in de periode tot aan en direct na het moment van aflopen van de overgangperiode. Op deze manier kunnen *stakeholders* te woord worden gestaan op het moment dat zij urgente vragen hebben over de nieuwe situatie.

Sectorale communicatiekanalen

Tijdens de overgangperiode heeft ieder ministerie gebruik gemaakt van zijn sectorale communicatiekanalen om de eigen doelgroepen voor te lichten. Ook onderhoudt de Rijksoverheid contacten met het georganiseerd bedrijfsleven. Deze samenwerkingsverbanden worden nog voortgezet om verschillende doelgroepen te informeren. De Rijksoverheid gaat in samenwerking met private partijen de voorlichtingsactiviteiten nader toespitsen op basis van de afspraken in het akkoord en waar nodig intensiveren.

b. Voorbereidingen per beleidsterrein

Hieronder volgt per beleidsterrein een beschrijving van de *readiness* maatregelen die voor de situatie in de nieuwe relatie vanaf 1 januari 2021 zijn voorbereid en van de acties die nu voorzien zijn om getroffen voorbereidingen en maatregelen waar nodig aan de inhoud van de afspraken in het akkoord aan te passen.

Hierbij komen achtereenvolgens de voorbereidingen aan de orde op de gebieden van burgers, zorg, grenscontroleprocessen, logistiek en transport, interne veiligheid en dataverkeer, markttoegang en handel, financiële diensten, energie, visserij en justitiële samenwerking in familierechtelijke- en handelszaken. Het grafische overzicht van de voorbereidingen dat als bijlage bij de brief aan uw Kamer van 15 augustus 2020 was gevoegd en dat ook digitaal te raadplegen is⁴, kan daarbij gebruikt worden als snelle referentie voor een aantal afgeleide onderwerpen die niet meer alle specifiek aan de orde komen in deze brief. De maatregelen in dat overzicht die betrekking hebben op een eventuele *no deal* zullen niet meer aan de orde zijn op het moment dat het bereikte akkoord van toepassing wordt.

Burgers

Algemeen

Uw Kamer is eerder geïnformeerd over de voorbereidingen die burgers op diverse terreinen moeten treffen ongeacht de uitkomst van de onderhandelingen. Het kabinet heeft zich hier op verschillende manieren op voorbereid.

Zo zijn betrokken uitvoerders geïnformeerd dat burgers die nog voor het einde van de overgangperiode een aanvraag indienen om hun beroepskwalificatie te erkennen recht hebben op een procedure volgens het EU-recht. Tevens heeft DUO voorbereidingen getroffen om de rechten met betrekking tot studiefinanciering en wettelijk collegegeld voor Britse studenten te bepalen. Hierbij geldt dat Britse studenten die voor het einde van de overgangperiode fysiek in Nederland aanwezig zijn en correct ingeschreven staan in de BRP in principe vallen onder de begunstigende werking van het terugtrekkingsakkoord. Dit geldt niet voor Britse studenten die pas na de overgangperiode naar Nederland komen om te studeren.

Op fiscaal terrein zijn er voorzieningen opgenomen in de wijziging van de Verzamelwet Brexit om uitvoering te geven aan het terugtrekkingsakkoord. Voor de toeslagen geldt dat zolang iemand legaal verblijft in Nederland en aan de overige voorwaarden voor een toeslag voldoet, het recht op een toeslag niet wijzigt ten gevolge van het aflopen van de overgangperiode.

³ <https://brexitimpactscan.europadecentraal.nl>

⁴ Bijlage 3 bij Kamerstuk 23987, nr. 385, grafisch [Overzicht gevolgen en maatregelen Brexit](#) (interactief).

Na de overgangperiode hebben EU burgers voor een kort verblijf in het VK geen visum nodig. Dit geldt ook voor VK burgers die voor kort verblijf naar de EU komen. Dit is op EU-niveau op basis van wederkerigheid mogelijk gemaakt middels een wijziging van de lijst visumvrije- en visumplichtige landen in verband met Brexit, waar uw Kamer eerder al een BNC-fiche over ontving.⁵ In het akkoord over het toekomstig partnerschap herbevestigen beide partijen dat voor kort verblijf over en weer op het moment dat het partnerschap van toepassing wordt, geen visa voor kort verblijf nodig zijn. Tevens zijn er in die landen waar het VK voor Nederland de afgifte van European Travel Documents verzorgde afspraken op uitvoeringsniveau gemaakt om dit door een EU lidstaat over te laten nemen.

Uw Kamer is er eerder over geïnformeerd dat de consulaire diensten van Nederland zich hebben voorbereid op de uitgifte van extra Airport Transit Visa (ATV's), omdat als gevolg van het aflopen van de overgangperiode de vrijstelling voor ATV-plichtige burgers⁶ met een Brits visum of een Britse verblijfsvergunning vervalt⁷. Tot voor kort was onduidelijk of het Franse Consulaat-Generaal in Lagos, als visumvertegenwoordiger van Nederland verantwoordelijk voor afgifte van ATV's aldaar, namens Nederland ATV's zou kunnen afgeven. Recentelijk hebben de Franse autoriteiten formeel kenbaar gemaakt dat zij vanaf 1 januari 2021 in Lagos ATV's namens Nederland zullen afgeven. Nederland is Frankrijk hiervoor erkentelijk. Het kabinet heeft besloten om Nigerianen met een VK visum of VK verblijfsdocument vanaf 1 januari 2021 voor een periode van maximaal één maand uit te zonderen van het ATV-vereiste, om de betrokken stakeholders de tijd te geven om het proces en de capaciteit in te richten.

Voor de overige ATV-plichtige nationaliteiten in het bezit van een VK visum of VK verblijfsdocument zal het ATV-vereiste worden gehandhaafd, aangezien zij wel de mogelijkheid hebben tijdig een ATV aan te vragen. Nederland blijft in Brussel pleiten voor een uitzondering op het ATV-vereiste voor alle ATV-plichtige nationaliteiten in bezit van een VK verblijfsdocument of VK visum, omdat naar de mening van het kabinet een dergelijk uitzondering op de middellange en lange termijn in het belang is van de EU, in het bijzonder voor de zogenoemde *legacy carriers* en verschillende transferhubs in de EU waaronder Schiphol.

Verblijf, toegang tot de arbeidsmarkt en inburgering

Over de voorbereidingen op het aflopen van de overgangperiode die in ieder scenario nodig zijn op het gebied van verblijf, toegang tot de arbeidsmarkt en inburgering is uw Kamer meermaals geïnformeerd. De Nederlandse inzet met betrekking tot de implementatie van het burgerrechtengedeelte staat beschreven in het tweede hoofdstuk van deze brief. Over de voortgang van de IND bij het toekennen van verblijfsdocumenten aan Britse burgers op grond van het terugtrekkingsakkoord bent u separaat geïnformeerd in de beantwoording van het Schriftelijke Overleg over de EU *contingency* aanpak.

Afhankelijk van het verblijfsdoel hebben Britse burgers die na het einde van de overgangperiode naar Nederland komen een verblijfsvergunning nodig. Zij kunnen een verblijfsvergunning in Nederland aanvragen en worden vrijgesteld van het vereiste voor een Machtiging tot Voorlopig Verblijf (MVV) en zijn daarmee vrijgesteld van het inburgeringsexamen buitenland. Wel worden Britse burgers die vanaf 1 januari 2021 op grond van een verblijfsvergunning voor een niet tijdelijk doel (zoals gezinshereniging) in Nederland wensen te verblijven, inburgeringsplichtig op grond van de Wet inburgering. De vrijstelling van het inburgeringsexamen buitenland staat los van de inburgeringsplicht die voortvloeit uit de Wet inburgering. Tot slot moeten de Britse burgers voor het verkrijgen van een sterker verblijfsrecht, bijvoorbeeld een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd, eveneens aan het inburgeringsvereiste op grond van de Vreemdelingenwet 2000 voldoen. De IND en DUO bereiden zich hierop voor.

⁵ Kamerstuk 22112, nr. 2745.

⁶ Voor alle Schengenlanden: Afghanistan, Bangladesh, Democratische Republiek Congo, Eritrea, Ethiopië, Ghana, Iran, Irak, Nigeria, Pakistan, Somalië, Sri Lanka; Voor Nederland specifiek: Cuba, Guinee, Guinee-Bissau, Jemen, Nepal, Sierra Leone Soedan, Syrië, Zuid-Soedan.

⁷ Kamerstuk 35393, nr. 7.

Britse burgers die voor het einde van de overgangperiode al in Nederland wonen behouden op grond van het terugtrekkingsakkoord hun recht op verblijf en toegang tot de arbeidsmarkt. Zij hebben geen tewerkstellingsvergunning (twv) nodig om in Nederland te mogen blijven werken. Wel hebben zij een verblijfsvergunning onder het terugtrekkingsakkoord nodig.

Ook Britse grensarbeiders die voor het einde van de overgangperiode al in Nederland werken, behouden op grond van het terugtrekkingsakkoord hun toegang als grensarbeider tot de Nederlandse arbeidsmarkt. Hiertoe moeten zij het document 'Grensarbeider' aanvragen bij de IND. De IND toetst bij het beoordelen van de aanvraag van dit document of aan de voorwaarden voor behoud van het recht op grensarbeid zoals geformuleerd in het terugtrekkingsakkoord wordt voldaan. Met het document kunnen Britse grensarbeiders laten zien dat zij het recht hebben op voortzetting van grensarbeid na het aflopen van de overgangperiode en kunnen zij Nederland in en uit te reizen. De aanvraag kan online gedaan worden via de website van de IND.⁸

Het terugtrekkingsakkoord voorziet niet in een mogelijkheid voor Britse gedetacheerden (d.w.z. Britse burgers die voor een bedrijf gevestigd in het VK tijdelijk naar Nederland komen om diensten te verlenen) om hun detachering na afloop van de overgangperiode voort te zetten onder het vrij verkeer van diensten. Dit betekent dat zij hun detachering moeten afronden voor het einde van de overgangperiode. Voor nieuwe detacheringen kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die bestaan onder de nationale wet- en regelgeving voor het detacheren van niet-EU-burgers en de mogelijkheden voor dienstverlening in het toekomstig partnerschap. Het kabinet heeft het afgelopen jaar via diverse kanalen (onder meer sociale media, het Brexitloket en webinars) betrokken *stakeholders*, zoals bedrijven, de sociale partners en gedetacheerde burgers, hierover voorgelicht.

Het akkoord over het toekomstig partnerschap bevat afspraken over mobiliteit in het kader van tijdelijke grensoverschrijdende dienstverlening. Het kabinet zal zich in samenwerking met de relevante uitvoeringspartijen voorbereiden op de implementatie van deze afspraken. Een belangrijk onderdeel daarvan is het geven van voorlichting aan burgers over de mogelijkheden die het akkoord biedt.

Coördinatie van sociale zekerheid

Uw Kamer is meermaals geïnformeerd over de voorbereidingen op het aflopen van de overgangperiode die op het gebied van coördinatie van sociale zekerheid in ieder scenario nodig zijn. Samengevat komt het er op neer dat de sociale zekerheidsrechten van burgers die zich voor het einde van de overgangperiode in een grensoverschrijdende situatie tussen de EU en het VK bevinden, worden beschermd door het terugtrekkingsakkoord. De betrokken uitvoerders UWV, SVB, Belastingdienst en CAK hebben zich hierop voorbereid. Recentelijk heeft het kabinet aan de VK autoriteiten bevestigd dat de nieuwe VK EHIC's voor Britse burgers die onder het terugtrekkingsakkoord vallen door de Nederlandse zorgaanbieders zullen worden geaccepteerd.

Nu een akkoord over het toekomstig partnerschap tussen de EU en het VK met afspraken op het terrein van sociale zekerheid (inclusief zorg) tot stand is gekomen, zal dit akkoord door de betrokken uitvoerders geïmplementeerd worden voor de behandeling van nieuwe gevallen die in een grensoverschrijdende situatie tussen de EU en het VK terecht komen. Het toekomstig partnerschap bevat een Annex met aanwijzingen voor de implementatie van het akkoord. Een ander belangrijk onderdeel is het voorlichten van burgers over de manier waarop hun rechten door een het nieuwe akkoord worden beschermd.

Rijbewijzen

Er zijn afspraken gemaakt met het VK over de geldigheid en het omwisselen van Britse rijbewijzen na het aflopen van de overgangperiode. Als gevolg van deze afspraken zijn Britse rijbewijzen na 1 januari met terugwerkende kracht vanaf het moment van vestiging in Nederland nog 185 dagen geldig. Na deze 185 dagen moet het Britse rijbewijs zijn omgewisseld voor een Nederlands rijbewijs. Houders van een Brits rijbewijs kunnen hun rijbewijs omwisselen zonder opnieuw

⁸ <https://ind.nl/en/Pages/Frontier-workers-after-Brexit.aspx>

examen te hoeven doen. Wel moet deze groep burgers een gezondheidsverklaring bij het CBR aanvragen.

Britse burgers die voor 1 februari 2020 in Nederland zijn komen wonen vallen onder de uitzondering in artikel 186c van de Wegenverkeerswet 1994, voortvloeiend uit de Verzamelwet Brexit. Zij kunnen hun Britse rijbewijs tot 1 mei 2021 omwisselen voor een Nederlands rijbewijs zonder opnieuw examen te hoeven doen en zonder een gezondheidsverklaring bij het CBR aan te vragen.

Houders van een Brits rijbewijs die tijdelijk in Nederland verblijven, bijvoorbeeld voor vakantie of familiebezoek, kunnen hun (geldige) Britse rijbewijs gewoon blijven gebruiken. Zij hebben geen internationaal rijbewijs nodig.

Zorg

Leveringszekerheid medische producten

De leveringszekerheid van medische producten heeft, zeker gezien de recente ontwikkelingen op het gebied van Covid-19 in het VK en de maatregelen aan de grens bij het VK, de nodige aandacht. Er is op dit moment geen indicatie dat er zich problemen voordoen ten aanzien van de levering van Covid-19 vaccins. Ook voorziet het kabinet op dit moment geen problemen op het vlak van leveringszekerheid van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen (w.o. persoonlijke beschermingsmiddelen) in Nederland als gevolg van het aflopen van de overgangperiode. Fabrikanten en leveranciers van hulp- en geneesmiddelen hebben zich moeten voorbereiden op mogelijke logistieke gevolgen van het aflopen van de overgangperiode en hun voorbereidingen zijn ook van belang bij de huidige grenssituatie. Op dit moment zijn er geen concrete signalen dat er op dat vlak nog knelpunten te verwachten zijn. Uiteraard blijft het kabinet de situatie nauwlettend monitoren.

De Rijksoverheid heeft proactief gewerkt aan het voorkomen van problemen met de leveringszekerheid van medische producten. Zo zijn er oplossingen gevonden voor een aanzienlijk aantal kritieke geneesmiddelen met een afhankelijkheid van het VK. Daarbij heeft het grootste deel van de handelsvergunninghouders van deze producten inmiddels de dossiers op orde gebracht om te voldoen aan de Europese wet- en regelgeving. Ook voor de resterende producten in het overzicht van kritieke geneesmiddelen is een oplossing beschikbaar, zoals de verlening van een ontheffing op grond van artikel 3.17a van de Geneesmiddelenwet voor de invoer van geneesmiddelen uit derde landen. Eventuele leveringsonderbrekingen worden meegenomen in het reguliere proces voor geneesmiddelentekorten.

Ten aanzien van medische hulpmiddelen heeft Nederland al eerder voorbereidingen getroffen en fabrikanten uitgebreid geïnformeerd over de mogelijke gevolgen van het aflopen van de overgangperiode. Uit een laatste inventarisatie is gebleken dat het grootste deel van de medische hulpmiddelen dat voorheen bij een *notified body* in het VK was gecertificeerd, inmiddels is gecertificeerd bij een *notified body* in een van de EU lidstaten. Daarmee is een belangrijke zorg over het toezicht op medische hulpmiddelen als gevolg van het aflopen van de overgangperiode weggenomen. Fabrikanten en zorginstellingen wordt opnieuw opgeroepen tot inventarisatie van hun afhankelijkheid van het VK en adequate voorbereiding, met als doel dat bedrijven tijdig voldoen aan Europese eisen van markttoelating.

Zorgverzekeringen

Voor de toelichting op het gebied van zorgverzekeringen verwijs ik u naar de eerdere passage over de coördinatie van sociale zekerheid.

Product- en voedselveiligheid

Bij het van kracht worden van het akkoord zullen producten uit het VK moeten blijven voldoen aan de Europese veiligheidseisen voor product- en voedselveiligheid. Het VK is vanaf 1 januari een derde land buiten de EU, maar de thans geldende eisen voor product- en voedselveiligheid kunnen eenvoudiger worden gebruikt. Daarmee blijft het gemakkelijker producten op de Europese markt te brengen. Het akkoord maakt het mogelijk dat eveneens afspraken kunnen worden gemaakt over het gebruik maken van de thans geldende alerteringssystemen voor gevaren bij product- en

voedselveiligheid (RAPEX en RASFF of hun opvolgers). Voor voeding is expliciet een tijdelijke procedure opgenomen over het waarschuwen bij ernstige risico's.

Grenscontroleprocessen

Brexit is uniek: er is geen ervaring met een lidstaat die uit de EU treedt. Bij de logistiek en de grenscontroleprocessen werken veel private partijen en overheidsdiensten in een afhankelijke relatie met elkaar samen. De interacties tussen de verschillende partijen zijn zo goed mogelijk voorbereid en uitgedacht, maar de nieuwe realiteit laat zich niet helemaal voorspellen. Deze onderlinge afhankelijkheid en het feit dat de situatie uniek is, maakt het waarschijnlijk dat er in de eerste fase na het einde van de overgangperiode verstoringen zullen optreden, ondanks alle voorbereidingen van alle betrokken partijen, waaronder alle overheidsdiensten.

Het Europese bedrijfsleven heeft straks niet alleen te maken met de bekende verplichtingen in de EU maar zal in het VK ook aan nieuwe verplichtingen moeten voldoen. Het is nog onvoldoende duidelijk hoe het VK de douaneformaliteiten, het douanetoezicht en andere grensgerelateerde processen inricht. De Britse overheid heeft in juli jl. een document over zijn *Border Operating Model* (BOM) gepubliceerd met daarin de contouren van de grensformaliteiten bij aankomst en vertrek en daarbij aangekondigd dit model gaandeweg verder uit te zullen werken. Dit gebeurt ook regelmatig maar biedt op veel terreinen nog steeds onvoldoende duidelijkheid, terwijl bovendien niet zeker is wat al definitief vaststaat en wat toch nog verandert. Deze onduidelijkheid en onzekerheid over de inrichting van grenscontroleprocessen en infrastructuur aan Britse zijde maakt het voor ondernemers lastig om zich goed voor te bereiden en voor de logistiek om zich hierop in te richten. De logistieke processen in Nederland kunnen hier mogelijk hinder van gaan ondervinden. Het kabinet blijft zich ervoor inspannen om de nodige duidelijkheid over alle vereisten in het BOM te verkrijgen. Het bedrijfsleven wordt daarom opgeroepen informatie over de ontwikkelingen die relevant zijn voor de eigen sector nauwgezet in de gaten te houden via de websites en brancheorganisaties.

Douane

Zoals steeds gecommuniceerd zullen er, ook nu een akkoord is bereikt, vanaf 1 januari 2021 douaneformaliteiten van toepassing zijn op het goederenvervoer met het VK. De Douane heeft zich de afgelopen jaren voorbereid op de nieuwe handelsrelatie met het VK. Daarbij is vanaf het begin duidelijk geweest dat douaneformaliteiten na het aflopen van de overgangperiode de realiteit zullen zijn voor het goederenverkeer met het VK. Dat betekent dat veel bedrijven voor het eerst met de Douane te maken krijgen en dat er toezicht en controles nodig zijn op nieuwe locaties, zoals de ferryterminals. De Douane heeft zich daarop de afgelopen drie jaar intensief voorbereid. Er zijn ruim 900 extra medewerkers aangetrokken, opgeleid en inzetbaar, IT-systemen en andere noodzakelijke extra middelen zijn aangeschaft en de uitbreiding van huisvesting is op orde.

Nationale en Europese douanesystemen zijn meermaals getest om de gevolgen van de Brexit aan te kunnen. In aanvulling op de Rijksbrede campagne is de communicatie-inzet vanaf begin 2018 intensief geweest, om het bedrijfsleven en reizigers te attenderen op gevolgen van Brexit.

De Douane verwerkt waar nodig de afspraken in het akkoord zo snel mogelijk in haar systemen. Hierbij gaat het vooral om de mogelijkheid voor bedrijven om goederen die in het VK geproduceerd zijn tegen een lager preferentieel tarief in de EU te importeren. Hiertoe moeten bedrijven kunnen aantonen dat goederen aan de oorsprongsvereisten van het akkoord voldoen. Het douanetoezicht zal ook worden aangepast aan de afspraken in het akkoord.

NVWA en andere landbouwgerelateerde keuringsdiensten

Zakendoen met het VK verandert per 1 januari 2021 ingrijpend en dat geldt ook voor goederen van dierlijke en plantaardige oorsprong. Het bereiken van dit akkoord neemt niet weg dat er door nieuwe grensformaliteiten efficiëntieverlies van het handelsverkeer zal optreden. Immers, de efficiënte van de grenslogistiek zoals die bestaat binnen de interne markt valt met het aflopen van de overgangperiode weg voor het handelsverkeer met het VK. Daarom wordt rekening gehouden met aanpassingsfrictie, vooral bij de groep bedrijven die nog niet eerder heeft gehandeld met een

derde land (buiten de EU). Het is dus van groot belang dat het bedrijfsleven zich zo goed mogelijk voorbereidt en ontwikkelingen in de gaten houdt.

Het VK kan vanaf 1 januari zijn eigen grenscontroleprocessen inrichten op basis van de eigen VK-wet- en regelgeving. De mate van soepele markttoegang voor de Nederlandse exportproducten (bloemen/planten/zaden/vlees/eieren/zuivel/bollen/vis/dieren etc.) hangt daarom deels af van de manier waarop het VK zijn grenzen zal beheren en welke eisen het VK aan import gaat stellen, terwijl er nog weinig tijd rest voor voorbereidingen. Het VK kiest in *het Border Operating Model* (BOM) voor een gefaseerde invoer van grenscontroleprocessen voor (verse) exportgoederen. Het BOM is echter nog volop in ontwikkeling en brengt voor de agro-food/vers export naar het VK nog veel onzekerheden met zich mee. Het VK geeft nog altijd wisselende signalen af voor de veterinaire en fytosanitaire eisen die het zal stellen bij import. Ook maakt het VK nog steeds nieuwe eisen voor de benodigde certificaten bekend, wat de voorbereiding op exportcertificering voor veterinaire en fytosanitaire exportproducten door keuringsdiensten en NVWA verder bemoeilijkt. Hoewel NVWA en keuringsdiensten zich zo goed mogelijk voorbereiden kunnen deze onduidelijkheden het eerste half jaar gevolgen hebben voor de efficiëntie van de logistieke exportstroom, omdat het VK de eigen systemen gefaseerd inregelt per 1 januari, 1 april en 1 juli 2021. Er is vanuit het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) actief contact met Commissie, andere lidstaten en vooral het VK om zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen.

Voor import vanuit de VK naar Nederland en de EU geldt de bestaande EU wet- en regelgeving voor import uit derde landen. Deze wet- en regelgeving is onveranderd en als voormalig EU-lidstaat is het VK hier goed mee bekend. Ook aan Nederlandse en EU-zijde is duidelijk wat deze wet- en regelgeving voor import in EU voorschrijft. Zo moeten agro-foodproducten voorzien zijn van een door een VK autoriteit afgegeven exportcertificaat (volgens EU-eisen en EU-modelcertificaat) en gekeurd worden door de NVWA/keuringsdiensten bij aankomst in Nederland, waarvoor de Nederlandse importeur een vooraangifte moet doen en een afspraak moet maken met de daartoe bevoegde inspectiedienst (bijv. een NVWA dierenarts voor goederen van dierlijke oorsprong).

Uiteindelijk zal de impact van Brexit op de individuele bedrijfslogistiek per 1 januari per bedrijf sterk kunnen verschillen, afhankelijk van het type handelswaar, de richting van de handel (import en/of export), het voorbereidingsniveau en de inrichting van bedrijfsprocessen en -planningen. Om bedrijven te helpen de eigen logistiek door te lopen heeft de NVWA (samen met Douane en andere keuringsdiensten) doorlopend informatie met de sectoren en bedrijven gedeeld en *serious games* aangeboden. De NVWA en de keuringsdiensten hebben daarnaast hun capaciteit uitgebreid, gebaseerd op gegevens over de huidige handelsstromen, zoals eerder aan uw Kamer gemeld. Dit betekent dat het mogelijk is dat aanvullende druk op de dienstverlening zou kunnen ontstaan indien het bedrijfsleven ervoor zou kiezen om meer (keuringsplichtige) zendingen via Nederland te gaan vervoeren (verlegging handelsstromen) dan nu het geval is. Dat zou ook extra druk kunnen leggen op de capaciteit van private inspectieposten en kan zorgen voor langere doorlooptijden. Met andere woorden zou de goede Nederlandse voorbereiding dermate veel extra handel aan kunnen trekken dat voorbereidingen uiteindelijk toch nog onvoldoende kunnen blijken te zijn. NVWA en het ministerie van LNV staan ook hierover in contact met het bedrijfsleven. Verder relevant hierbij is dat, hoewel de ferry's slechts een eindig aantal trucks en trailers kunnen vervoeren, het type goederen dat in die trailers geladen is sterk kan wisselen, met extra controlelast ten gevolge.

De doorlooptijd van bestelling tot levering van import en export van (vers) goederen zal na 1 januari toenemen. Zogeheten "just-in-time levering", waarbij een zending direct na bestelling geladen wordt en vertrekt, wordt zonder een veel nauwkeuriger planning door bedrijven vrijwel onmogelijk. Daarnaast dienen bedrijven rekening te houden met doorlooptijden van inspectieaanvragen en certificaatafgifte, maar ook met het invoeren van de juiste gegevens die nodig zijn voor alle grensprocedures in digitale systemen (zoals van Douane en Portbase bij ferryverkeer, of in de NVWA import- en exportsystemen) in zowel Nederland als in het VK. Het nieuwe logistieke proces vergt samenwerking door alle partijen in de bedrijfsketen: importeurs, exporteurs, transporteurs, expediteurs, ferryoperators etc. Dat vergt voorbereiding bij al deze ketenpartijen waarbij al snel aanpassingsfrictie in de uitvoering kan ontstaan. Partijen dienen daarom de komende maanden zo goed mogelijk samen te werken om problemen zo snel mogelijk te

identificeren en op te lossen. Hier zetten het ministerie van LNV en de NVWA zoveel mogelijk op in.

Het ministerie van LNV en de NVWA staan via maandelijkse Brexit stakeholderbijeenkomsten in nauw contact met het bedrijfsleven over de stand van zaken m.b.t. de onderhandelingen en de *readiness* voorbereidingen voor na het aflopen van de overgangperiode. Door de frequentie van stakeholderbijeenkomsten is het contact tussen het ministerie van LNV, NVWA, keuringdiensten en bedrijfsleven laagdrempelig en weet men elkaar direct te vinden bij vragen en/of problemen. Ook het landbouwradenteam van de Nederlandse ambassade in Londen, Brussel en andere hoofdsteden vervult hier een actieve rol. Tevens zijn *stakeholders* per nieuwsbrief van hun brancheorganisatie en/of overkoepelende vereniging diverse malen geïnformeerd over de gevolgen van het aflopen van de overgangperiode, dan wel zijn sectorspecifieke nieuwsbrieven verzonden, zoals voor de beschermde plant- en diersoorten onder het CITES-verdrag. Verder zijn naast de eerdergenoemde *serious games* de afgelopen maanden webinars georganiseerd met mogelijkheid voor het bedrijfsleven vragen te stellen aan zowel Nederlandse als Britse uitvoerende diensten en overheden. Ook zijn vertegenwoordigers van het ministerie van LNV en van de NVWA en de keuringsdiensten beschikbaar, om vragen van organisatieonderdelen te beantwoorden. Vanuit het bedrijfsleven bestaat veel waardering voor de wijze waarop gecommuniceerd wordt en waarop het ondersteund wordt bij het vinden van antwoorden en oplossingen voor vragen en problemen.

Alle gezamenlijke inspanningen ten spijt zal toch sprake zijn van aanpassingsfrictie en is niet uit te sluiten dat zelfs goed voorbereide bedrijven voor verrassingen zullen komen te staan of bijvoorbeeld hinder zullen ondervinden van minder voorbereide bedrijven. Alle partijen in de keten dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid om eventuele problemen rond 1 januari zo mogelijk te voorkomen of anders op te lossen. Het ministerie van LNV en NVWA zullen ook begin 2021 nauw contact onderhouden houden met *stakeholders* om processen op LNV-terrein te monitoren.

Inspectiepost levende dieren

Zoals regelmatig met uw Kamer besproken kan de import van levende dieren (niet-commerciële huisdieren uitgezonderd) vanuit derde landen en dus ook vanuit het VK na 1 januari, alleen plaatsvinden via daartoe ingerichte en door de Europese Commissie erkende grenscontroleposten. Het bedrijfsleven is verantwoordelijk voor de bouw en inrichting van dergelijke inspectieposten waar de NVWA de aangevraagde inspecties kan verzorgen. Op dit moment is er nog geen inspectiepost actief bij een ferryhaven. Omdat er voor de import van levende dieren, zoals eerder aan uw Kamer gemeld, wel inspectieposten aanwezig zijn op de vliegvelden Schiphol airport en Maastricht Aachen airport, kunnen levende dieren momenteel alleen als luchtvracht vanuit een derde land direct in Nederland worden binnengebracht. Dat geldt dus na 1 januari a.s. ook voor import vanuit het VK. De procedures voor inspecties op de luchthavens zijn bekend bij alle betrokken partijen (inspectiecentrumhouders, luchtvervoerders, bedrijfsleven, NVWA etc.). Dit is al dagelijkse praktijk en daarbij worden vanwege Brexit geen significante problemen verwacht.

De minister van LNV heeft een subsidieverzoek voor het opzetten van een grenscontrolepost voor eendagskuikens en broedeieren en paarden in de ferryhaven van Hoek van Holland ontvangen en gehonoreerd. De bouw van deze inspectiepost is inmiddels vergevorderd en er wordt door alle betrokken partijen zeer hard gewerkt om vanaf 1 januari operationeel te zijn. De verplichte documenten voor het openen en runnen van een grenscontrolepost liggen inmiddels ter goedkeuring voor bij de Europese Commissie. Het ministerie van LNV hoopt op een zo spoedig mogelijke goedkeuring zodat de grenscontrolepost operationeel kan worden. Hierover is goed contact met de Commissie.

Er is ook nauw contact met het bedrijfsleven dat dieren vervoert, zodat ontwikkelingen gedurende de eerste periode na het aflopen van de overgangperiode zorgvuldig gemonitord kunnen worden. Het bedrijfsleven heeft aangegeven in de eerste dagen na 1 januari zeer terughoudend te willen omgaan met het transport van levende dieren. Daarnaast hebben de Nederlandse ferrybedrijven afspraken gemaakt, opdat categorieën levende dieren waarvoor geen grenscontrolepost erkend is in de ferryhaven van aankomst, aan VK-zijde niet worden toegelaten op de ferry voor transport naar Nederland. Het kabinet volgt de ontwikkelingen rond het aflopen van de overgangperiode per 1 januari 2021 nauwlettend en zal gezamenlijk met het verantwoordelijke bedrijfsleven

mogelijke problemen die daarbij kunnen ontstaan het hoofd bieden, waarbij partijen ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid bijdragen.

Koninklijke Marechaussee (KMar)

Vanaf 1 januari 2021 gelden voor Britse burgers bij de grensovergangen van de EU dezelfde procedures als voor andere 'derdelanders' en zullen zij een grondige controle ondergaan in plaats van de huidige minimale controle conform de Schengengrenscodes. De duur van de grenscontrole van Britse burgers uit het VK zal hierdoor toenemen. Ook zal Nederland na het aflopen van de overgangperiode passagiersgegevens van vluchten afkomstig uit het VK opvragen op basis van de API-richtlijn (Advance Passenger Information).⁹ De KMar heeft zich voorbereid op de uitgebreidere controles aan de grensdoorlaatposten en op de wijzigingen in verwerking van passagiersgegevens ten gevolge van de terugtrekking van het VK uit de EU.

Ter voorbereiding op het einde van de overgangperiode neemt de KMar in samenwerking met de luchtvaart- en maritieme sector tevens operationele en infrastructurele maatregelen met het doel om negatieve effecten voor grenspassanten zo veel mogelijk te beperken. Daarbij gaat het onder andere om flexibele inzet van personeel en het verbeteren van de doorstroom van passagiers door ze te verdelen over de verschillende grensdoorlaatposten op de luchthaven. Niet alle ongunstige gevolgen zullen echter volledig kunnen worden opgevangen, zoals langere wachtrijen voor Britse burgers en andere derdelanders aan de grens. Door de afname van de passagiersstromen in verband met de Covid-19 crisis is dit risico in eerste instantie mogelijk wel beperkt.

Het VK zal vanaf 1 januari 2021 ook in het kader van het EU-inreisverbod wegens Covid-19 als derde land worden beschouwd. Aangezien het VK momenteel niet aan de criteria voldoet, zal het VK niet op de lijst van veilige landen van het EU-inreisverbod worden geplaatst en kan geen ontheffing van reisrestricties voor de EU/Schengen worden verleend. Wel gelden de gebruikelijke uitzonderingen en criteria van de mededeling van de Europese Commissie over het EU inreisverbod (2020/912).

Logistiek en transport

Ferryterminals

Het kabinet heeft uw Kamer eerder per brief van 21 augustus 2020¹⁰ geïnformeerd over de genomen maatregelen ten behoeve van het zoveel mogelijk voorkomen van congestie als gevolg van douaneformaliteiten bij de ferryterminals (Europoort, Rozenburg, Hoek van Holland, Vlaardingen en IJmuiden) en over de communicatie naar de haven-logistieke sector over hoe zij zich dient voor te bereiden om na het aflopen van de overgangperiode zo soepel mogelijk via de Nederlandse ferryhavens te kunnen blijven handelen met het VK.

Luchtvaart

Omdat het akkoord over het toekomstig partnerschap tussen de EU en het VK afspraken bevat op het terrein van luchtvaart zullen de eerder aangekondigde *contingency* maatregelen bij het van toepassing worden van het akkoord niet nodig zijn en niet van kracht worden.

Wegvervoer

Het aflopen van de overgangperiode heeft onder meer als gevolg dat getuigschriften met betrekking tot de vakbekwaamheid van vervoersmanagers in het wegvervoer die zijn afgegeven door bevoegde autoriteiten van het VK per 1 januari 2021 niet meer op basis van EU-wetgeving erkend worden binnen de EU. Dit heeft gevolgen voor zowel de vervoersmanagers zelf als de ondernemingen die de vervoersmanagers hebben aangesteld. Daarom heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een regeling opgesteld die de *Regeling wegvervoer goederen* aanpast zodat wordt voorzien in de mogelijkheid om een getuigschrift inzake vakbekwaamheid te verkrijgen dat wordt uitgegeven door het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) op basis van getuigschriften inzake vakbekwaamheid die zijn afgegeven door het bevoegde gezag uit het

⁹ Richtlijn 2004/82/EC van 29 april 2004 betreffende de verplichting voor vervoerders om bepaalde passagiersgegevens door te geven.

¹⁰ Kamerstuk 23987, nr. 385.

VK vóór het aflopen van de overgangperiode. Deze regeling is tot 1 juli 2021 geldig voor vervoersmanagers die zijn aangewezen door in Nederland gevestigde vervoerders.

Ook worden Britse beroepskwalificaties na het aflopen van de overgangperiode niet meer automatisch erkend op basis van EU-wetgeving. Vrachtwagenchauffeurs die in het bezit zijn van een Brits getuigschrift van vakbekwaamheid (Code 95) kunnen bij een Nederlandse transportonderneming als chauffeur blijven werken, als aan de desbetreffende ondernemer voor hen een bestuurdersattest is afgegeven. Op dat bestuurdersattest wordt dan de Code 95 vermeld. Attesten worden afgegeven aan de transportonderneming die over een geldige Eurovergunning beschikt en een verklaring van dienstbetrekking verstrekt aan de chauffeur. Deze verklaring is aan te vragen bij de KIWA. Hieruit moet blijken dat de chauffeur in 2020 in dienst was van de transportonderneming. De aanvraag voor een bestuurdersattest moet voor 1 februari 2021 bij de NIWO zijn ingediend, dat de attesten afgeeft.

Omdat het akkoord over het toekomstig partnerschap tussen de EU en het VK afspraken bevat op het terrein van wegtransport zal bij het van toepassing worden van het akkoord de eerder aangekondigde *contingency* maatregel niet nodig zijn en niet van kracht worden.

Zeescheepvaart

Het kabinet heeft uw Kamer per eerder genoemde brief van 21 augustus 2020 eveneens geïnformeerd over de getroffen maatregelen inzake zeescheepvaart en de technische aanpassing van de TEN-T kernnetwerkcorridor Noordzee-Middellandse Zee. Om bemanning-gerelateerde zaken internationaal goed te reguleren is in VN-verband bij de Internationale Maritieme Organisatie het STCW-verdrag afgesloten (*Internationaal Verdrag betreffende de normen voor zeevarenden inzake opleiding, diplomering en wachtdienst*). Tussen EU lidstaten is de onderlinge erkenning van vaarbevoegdheidsbewijzen en opleidingsnormen op dit gebied geregeld via de Europese STCW-richtlijn. Nederland heeft meerdere samenwerkingsovereenkomsten in de vorm van *Memorandums of Understanding* (MoU's) met derde landen afgesloten om mogelijk te maken dat officieren uit deze landen aan boord van Nederlands gevlagde schepen mogen werken en vice versa. Het belang van Nederland bij dit soort MoU's is zowel het scheppen van voldoende werkgelegenheid voor Nederlandse zeevarenden als versterken van de concurrentiekracht van de Nederlands gevlagde vloot. Na het aflopen van de overgangperiode valt het VK niet meer onder de EU inzake de STCW-richtlijn. Nederland heeft daarom recentelijk een MoU met het VK afgesloten waardoor de wederzijdse erkenning van vaarbevoegdheids- en vakbekwaamheidsbewijzen van zeevarenden tussen Nederland en het VK voortgezet kan worden. Het MoU zal per 1 januari 2021 ingaan.

Interne veiligheid en dataverkeer

Interne veiligheid

Over de voorbereidingen op het aflopen van de overgangperiode die op het gebied van interne veiligheid in ieder scenario nodig zijn is uw Kamer al meermaals geïnformeerd. Het terugtrekkingsakkoord bevat op dit terrein voorzieningen waardoor vormen van samenwerking die voor het einde van de overgangperiode zijn gestart ook na die datum op een ordelijke manier kunnen worden afgerond.

Voor nieuwe vormen van samenwerking verandert de werkwijze op veel terreinen, ondanks de afspraken die in het akkoord over het toekomstig partnerschap tussen de EU en het VK zijn gemaakt en die zijn gericht op bestending van de informatie-uitwisseling en operationele samenwerking met het VK. Daarom zijn enkele maatregelen genomen, zoals de omzetting van de plaatsing van de zittende Nederlandse politieadviseur in het VK naar geaccrediteerd liaison en de plaatsing van een operationele liaison in het VK per 1 november 2019. Vanuit de KMar is per maart 2020 tevens een operationele liaison in het VK geplaatst en per november 2019 een extra functionaris bij het Landelijk Internationaal Rechtshulpcentrum (LIRC). Het LIRC is tevens uitgebreid met enkele formatieplaatsen ter ondersteuning van Britse liaisons in Nederland en van Nederlandse liaisons in het VK. Ter voorbereiding op het wegvallen van het Schengeninformatiesysteem (SIS) in relatie tot het VK worden VK Interpolsignaleringen permanent verwerkt in het nationale opsporingssysteem. Ook bij het OM, de FIOD en de afdeling Internationale Rechtshulp in Strafzaken (AIRS) van het ministerie van Justitie en Veiligheid zal er

sprake zijn van extra druk op de werkzaamheden. Deze organisaties zullen net als politie en KMar de werklust monitoren en tevens mogelijke verschuivingen in trends van criminele fenomenen in de gaten houden.

Dataverkeer

Ten aanzien van de doorgifte van persoonsgegevens regelt het terugtrekkingsakkoord dat het bestaande Unierecht van toepassing blijft in het VK met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens van betrokkenen buiten het VK mits deze persoonsgegevens (a) onder EU recht zijn verwerkt in het VK voor het einde van de overgangperiode of (b) in het VK zijn verwerkt na het einde van de overgangperiode op basis van het terugtrekkingsakkoord. Dit geldt tot het moment dat de Commissie besluit dat het VK een passend niveau van bescherming biedt door middel van het vaststellen van een adequaatheidsbesluit. Een dergelijk adequaatheidsbesluit zal vanaf dan de grondslag zijn voor de doorgifte en bescherming van persoonsgegevens.

De Commissie is gesprekken gestart met het VK voor adequaatheidsbesluiten zowel onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (Verordening 2016/679) als onder de Richtlijn politie- en justitiegegevens (Richtlijn 2016/680), met het oog op aanname voor het einde van de overgangperiode en voor zover het VK aan de toepasselijke voorwaarden voldoet. Deze beoordeling staat formeel los van de onderhandelingen over de toekomstige relatie met het VK.

Deze beoordeling is momenteel nog gaande en zal niet voor 1 januari 2021 zijn afgerond. Het akkoord voorziet daarom in een overbruggingsregeling maatregelen om te voorkomen dat per 1 januari onduidelijkheid zou bestaan over het niveau van gegevensbescherming. Deze overbruggingsregeling maatregel houdt – kort gezegd – in dat de doorgifte van persoonsgegevens voor een periode van maximaal 6 maanden niet zal worden gezien als doorgifte aan een derde land. Hierbij geldt wel als voorwaarde dat het VK haar wetgeving op het gebied van gegevensbescherming niet aanpast. Op deze overbruggingsregeling wordt in deel 7 'slotbepalingen' van de kabinetsappreciatie over het akkoord nader ingegaan.

Markttoegang en handel

Vanaf 1 januari 2021 geschiedt de handel met het VK zoals met een ander derde land en zullen er douaneprocedures zijn bij verkeer tussen VK en EU. Producten en diensten uit het VK zullen moeten voldoen aan eisen voor producten en diensten uit derde landen. Wederzijdse erkenning zal op veel onderdelen komen te vervallen.

De mate van voorbereiding van het bedrijfsleven blijft hierbij een zorgpunt. Het kabinet heeft vele inspanningen verricht om te activeren en te informeren, maar onzekerheid over of wel of niet een akkoord en de covid-19 crisis heeft bij veel bedrijven toch tot een afwachtende houding geleid. Het kabinet heeft begrip voor deze situatie, maar het blijft de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven om voorbereidingen te treffen op de situatie vanaf 1 januari 2021. Bedrijven bepalen zelf welke goederen ze verhandelen en ze zijn zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan hun verschillende verplichtingen. Dit is voor een groot aantal bedrijven een uitdaging omdat ze nog geen ervaring hebben met het vervullen van bijvoorbeeld douaneformaliteiten. Het blijft onzeker in hoeverre het Nederlandse en Europese bedrijfsleven zich daadwerkelijk goed hebben voorbereid op het aflopen van de overgangperiode. Nederland is, als een knooppunt voor handel vanuit de hele EU, afhankelijk van een goede voorbereiding van alle stakeholders om logistieke processen soepel te kunnen laten verlopen.

De precieze voorwaarden en procedures worden op moment van schrijven nog nader bestudeerd. Het gaat bijvoorbeeld om zaken als (phyto-) sanitaire maatregelen (SPS) en technische handelsbelemmeringen (TBT). Communicatie hierover, o.m. via het Brexitloket, zal zo spoedig mogelijk worden aangepast. Met het akkoord over het toekomstig partnerschap tussen de EU en het VK is tarief- en quotavrije handel overeengekomen. Voor de onderlinge handel hoeven geen tarieven betaald te worden en geen aanspraak gemaakt te worden op quota, met dien verstande dat wel aan de overeengekomen preferentiële oorsprongsregels voldaan moet worden om gebruik te kunnen maken van de afgesproken nultarieven. Mocht een product hier niet aan voldoen dan geldt het WTO-importtarief en mogelijk een quotum.

In het terugtrekkingsakkoord is afgesproken dat alle individuele producten die in de EU en het VK in de handel zijn gebracht vóór het aflopen van de overgangsperiode in de handel mogen blijven en verder verhandeld mogen worden tussen de EU en het VK totdat ze de eindgebruiker hebben bereikt, uitgezonderd levende dieren, levende producten en producten van dierlijke oorsprong (deze worden per 00.00 uur op 1 januari 2021 direct onderworpen aan veterinaire importinspecties). De reeds in de handel gebrachte individuele goederen moeten wel blijven voldoen aan geldende EU-wet- en regelgeving, waaronder relevante bepalingen ten aanzien van het op de markt brengen en van de veiligheid van producten.

Tariefquota

De tariefquota van EU28 dienen na afloop van de overgangsperiode te worden gesplitst en verdeeld tussen de EU27 en het VK. De EU en het VK onderhandelen in WTO-verband met andere WTO-leden om deze splitsing in goede overeenstemming plaats te laten vinden. Uw Kamer is hierover eerder geïnformeerd.¹¹ Met een aantal landen is inmiddels overeenstemming bereikt. Voorts zullen de EU en het VK naar rato hun tariefquota splitsen, ook voor de landen waarmee nog geen overeenstemming is bereikt. De verwachting is dat de onderhandelingen in het nieuwe jaar worden voortgezet.

Dual-use goederen

Per 1 januari 2021 hebben Nederlandse exporteurs een geldige exportvergunning nodig voor het exporteren van *dual-use* goederen en diensten (inclusief apparatuur, software en niet fysieke overdracht van technologie) naar het VK. De Europese Commissie is met een oplossing gekomen door het VK per 1 januari 2021 aan de lijst van landen toe te voegen waarvoor een Uniale Algemene Uitvoervergunning (de EU001) geldt. Dit biedt het Nederlandse bedrijfsleven de mogelijkheid om voor specifieke transacties met een laag risico gebruik te maken van sterk vereenvoudigde procedure om *dual-use* goederen en diensten te exporten naar het VK. De administratieve lasten zullen als gevolg daarvan beperkt zijn. Uw Kamer is eerder per BNC-fiche geïnformeerd over de voorgenomen bijschrijving van het VK op de EU001-lijst ten aanzien van Dual-use goederen.¹²

Financiële markten

Het aflopen van de overgangsperiode betekent dat financiële instellingen gevestigd in het VK het financiële paspoort verliezen. Met dit paspoort kunnen financiële instellingen in de EU op basis van een vergunning in één lidstaat diensten aanbieden in andere lidstaten zonder lokale vergunning. Marktpartijen hebben zich de afgelopen periode daarom moeten voorbereiden op het aflopen van de overgangsperiode door contracten aan te passen en/of activiteiten te verplaatsen.

De EU en het VK kunnen op een aantal deelterreinen elkaars financiële regelgeving en toezicht als equivalent bestempelen, waardoor op een beperkt(er) aantal terreinen markttoegang mogelijk zou kunnen blijven vergelijkbaar met het financiële paspoort. Deze maatregelen zijn echter unilateraal en maakten daarom geen deel uit van de onderhandelingen over het toekomstig partnerschap. Zoals eerder aan uw Kamer gemeld¹³ heeft de Europese Commissie vanwege de risico's voor de financiële stabiliteit besloten een in tijd beperkt (18 maanden) equivalentiebesluit voor het raamwerk van centrale tegenpartijen (*Central Clearing Counterparties*, 'CCPs') gevestigd in het VK te publiceren. Het kabinet verwelkomt dit equivalentiebesluit en daaraan gelieerde maatregelen.¹⁴ Hiermee zijn de risico's voor de financiële stabiliteit vanwege het aflopen van de overgangsperiode op Europees niveau geadresseerd.

¹¹ Kamerstuk 22112, nr. 2606.

¹² Kamerstuk 22112, nr. 2996.

¹³ Kamerstuk 35393, nr. 7.

¹⁴ De Europese markttoezichthouder ESMA zal op 1 januari 2021 overgaan tot de [erkenning](#) van de individuele CCPs. De EC heeft tevens op 25 november jl. een tijdelijk equivalentie besluit (6 maanden) ten aanzien het regelgevend kader voor in het VK gevestigde *Central Securities Depositories* ('CSDs') – een aan CCP gelieerde type dienstverlening – [gepubliceerd](#). De ESMA zal op 1 januari 2021 één in het VK gevestigde CSD voor eenzelfde periode [erkennen](#) om EU partijen extra tijd te geven om over te stappen op een alternatief in de EU. Tot slot heeft ESMA enkele gedelegeerde verordeningen [gepubliceerd](#) die de verplaatsing van derivatencontracten van het VK naar de EU vergemakkelijken (zie p. 3 van eerdere [appreciatie](#) voor verdere toelichting).

Nationaal gezien, zoals eerder aan uw Kamer gemeld¹⁵, ziet het kabinet geen noodzaak om de tijdelijke vrijstellingsregeling voor in het VK gevestigde beleggingsondernemingen in werking te laten treden. De minister van Financiën heeft deze maatregel in aanloop naar het potentiële *no deal* scenario ten tijde van de onderhandelingen over het terugtrekkingsakkoord klaargezet mede met het oog op de continuïteit van de dienstverlening op doorlopende derivatencontracten. Financiële ondernemingen hebben sindsdien extra tijd gehad om contracten aan te passen en/of activiteiten te verplaatsen. Uit analyses van de toezichhouders blijkt dat dit ook in voldoende mate gebeurt en daarom ziet het kabinet geen noodzaak om deze regeling vanaf 1 januari 2021 alsnog in werking te laten treden. Dan wordt onder meer het nationale derdelandenbeleid voor deze dienstverlening door beleggingsondernemingen relevant. Mede in het licht van de nieuwe situatie die ontstaat na het aflopen van de overgangperiode zal het ministerie van Financiën de komende periode samen met DNB en de AFM kijken naar de adequaatheid van dit beleid.

In de politieke verklaring was het streven opgenomen om op alle mogelijke terreinen een tijdige wederzijdse beoordeling van equivalentie uit te voeren. Zoals eerder aan uw Kamer gemeld¹⁶ behoudt de Europese Commissie de vrijheid om op basis van haar beoordelingen unilateraal al dan niet equivalentiebesluiten vast te stellen, waarbij zij rekening houdt met de implicaties voor de financiële stabiliteit, markttransparantie en -integriteit, beleggersbescherming en het gelijke speelveld en hierbij een vooruitziende blik hanteert. Het VK heeft tot op heden onvoldoende duidelijkheid kunnen geven over de (toekomstige) regels die gelden voor de financiële sector, zodat verdere equivalentiebesluiten op korte termijn niet verwacht worden.

Doordat de financiële sector zich over het algemeen goed heeft voorbereid op het aflopen van de overgangperiode worden er op dit moment geen complicaties verwacht. Tegelijkertijd is niet uit te sluiten dat er toch nog nieuwe en onverwachte knelpunten ontstaan bij individuele instellingen, al dan niet als gevolg van ontwikkelingen op financiële markten. Met het oog hierop monitoren alle relevante partijen – de Europese Commissie, de (Europese) toezichhouders en het ministerie van Financiën – rond het aflopen van de overgangperiode de ontwikkelingen op de financiële markten en bij instellingen onder toezicht met verhoogde intensiteit.

Energie

Nederland is door twee energieverbindingen verbonden met het VK; een interconnector voor gas en een voor elektriciteit. Artikel 3 en 4 van de verzamelwet Brexit en de AMvB met betrekking tot grensoverschrijdende netten¹⁷ regelen het juridisch kader rondom deze interconnectoren. Na afloop van de overgangperiode is het regelgevend kader voor de EU energiemarkt immers niet langer van toepassing op de energiemarkt van het VK. Met de Verzamelwet Brexit en de AMvB wordt reeds geldende Europese regelgeving ten aanzien van interconnectoren zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing verklaard, waarmee handel mogelijk wordt gemaakt, bijvoorbeeld via expliciete veilingen.

Visserij

In het regeerakkoord heeft het kabinet zich gecommitteerd om in het kader van de Brexitonderhandelingen op te komen voor de Nederlandse visserijbelangen. Er is doorlopend contact tussen het ministerie van LNV en de visserijsector over haar aandachtspunten in de onderhandelingen. Daarbij wordt uiteraard ook gesproken over het belang van een goede voorbereiding door de vissers op het aflopen van de overgangperiode en de implicaties van de afspraken in het akkoord over de toekomstige relatie, omdat dan zaken voor vissers zullen veranderen. Ten behoeve van een zo goed mogelijke voorbereiding op de nieuwe situatie heeft de NVWA samen met douane en andere diensten *serious games* doorlopen met stakeholders uit de visserijsector.

Aangezien het VK per 1 januari 2021 als derde land behandeld zal worden, zullen VK-gevlagde vaartuigen vanaf die datum in Nederland hun vangsten in hiervoor aangewezen derde

¹⁵ Kamerstuk 23987, nr. 385.

¹⁶ Kamerstuk 23987, nr. 385.

¹⁷ Besluit grensoverschrijdend net Nederland – VK na Brexit, te vinden via: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0042110/2020-02-01>.

landenhavens moeten aanlanden als zij hun vangsten bijvoorbeeld in Nederland willen laten verwerken of op de markt brengen. Ook moet het VK worden aangemerkt als voldoende aan de EU-voedselveiligheidsvereisten waartoe een *listing*-procedure loopt bij de Europese Commissie. Verder zal de NVWA vanaf 1 januari controles gaan uitvoeren bij het aanlanden van vangsten vanuit het VK. Deze controles beslaan zowel visserijcontroles als voedselveiligheidsstandaarden en staan los van elkaar. De NVWA is verder voorbereid op controles in de Nederlandse EEZ en ten aanzien van Nederlands gevlagde vaartuigen. Controles worden met andere EU-lidstaten afgestemd in overleg met het Europees Visserij-controle Agentschap (EFCA).

De uitkomst van de onderhandelingen tussen de EU en het VK is lang onzeker geweest maar er is zo goed mogelijk voorbereid op de verschillende scenario's na het aflopen van de overgangperiode. Dit geldt zeker ook voor het jaarlijkse vaststellen van de *total allowable catch* (TAC) en de quota voor de EU-vissers voor 2021. Dit jaar zijn er tijdens de Landbouw- en Visserijraad van 15 en 16 december jl. tijdelijke vangsthoeveelheden voor de maanden januari, februari en maart van 2021 vastgesteld omdat er destijds nog geen akkoord met het VK over de toekomstige relatie was gesloten. Daarom kon er tijdens deze Raad enkel tijdelijke quota worden vastgesteld, en dus niet voor het hele jaar 2021. Deze tijdelijke hoeveelheden zijn gebaseerd op 25% van de vangsthoeveelheden die golden in 2020. Er is een uitzondering gemaakt voor de seizoensgebonden visserijen (bijvoorbeeld op makreel of blauwe wijting), hiervoor is 65% van de vangsthoeveelheden uit 2020 vastgesteld. Dit garandeert dat er door EU-vissers gevist kan worden op 1 januari in Europese en (indien toegankelijk) in internationale wateren. Door het akkoord met het VK kan dit bij inwerkingtreding ook in VK wateren.

De Commissie heeft onlangs een *contingency* maatregel voor visserij getroffen, die indien het bereikte akkoord per 1 januari van toepassing wordt niet langer nodig is. De maatregel is tijdelijk van aard, beperkt in omvang en op voorwaarde van wederkerigheid. De maatregel stelt de EU in staat om Britse vaartuigen toegang te blijven verlenen tot EU-wateren (zonder akkoord tussen EU en VK), op voorwaarde dat EU-vaartuigen ook gelijke toegang krijgen tot de Britse wateren. Onder het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) is het niet mogelijk dat vaartuigen uit derde landen waarmee geen (visserij-)akkoord is gesloten, toegang hebben tot de wateren van de EU. In de onderhavige situatie zal voor het VK een expliciete uitzondering gemaakt worden op deze regel, op voorwaarde van wederkerigheid. Het gaat onder meer over procedures voor het verkrijgen van vismachtigingen en over visserijactiviteiten van vissersvaartuigen van het VK in de wateren van de EU. Omdat het akkoord over het toekomstig partnerschap tussen de EU en het VK afspraken bevat op het terrein van visserij zal de eerder aangekondigde *contingency* maatregel niet meer nodig zijn bij het van toepassing worden van het akkoord en is er nu ook ruimte om de afspraken over TAC voor 2021 verder vorm te gaan geven dan enkel voor de eerste 3 maanden zoals afgesproken in de decemberraad.

Ondanks het akkoord wordt de visserijsector hard geraakt door de gevolgen van het aflopen van de overgangperiode. Onder het Meerjarig Financieel Kader (MFK 2021-2027) is overeenstemming bereikt over de instelling van de Brexit Adjustment Reserve (BAR) met een budget van vijf miljard euro. Volgens de toen aangenomen ER-conclusies is de BAR bedoeld om de 'negatieve en onvoorziene' gevolgen van de Brexit in de meest getroffen lidstaten en sectoren te verzachten. Mede op verzoek van Nederland wordt dan ook de Brexit Adjustment Reserve specifiek ingezet voor de visserij. De uitwerking van de in de BAR genoemde reservering van 600 miljoen voor visserij zal uit het voorstel van de Commissie moeten blijken, voor Nederland zal met de sector worden gekeken naar de invulling hiervan.

Justitiële samenwerking in familierechtelijke- en handelszaken

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld¹⁸ is het bestaande Unierecht voor internationale commerciële geschillen en voor familierechtelijke kwesties na het einde van de overgangperiode niet langer van toepassing op het VK. Wel zijn in het terugtrekkingsakkoord afspraken gemaakt over het aanwijzen van de bevoegde staat en rechter in lopende zaken. Met betrekking tot internationale commerciële geschillen onderschrijft Nederland het advies van de Commissie aan bedrijven om

¹⁸ Kamerstuk 23987, nr. 385.

rekening te houden met deze situatie bij de forumkeuze. Daarnaast acht Nederland het van belang om burgers te informeren over de veranderende situatie. Dit gebeurt onder andere via de website rijksoverheid.nl/Brexit.

c. Wetgeving

De Verzamelwet Brexit is aangepast om de toepassingsperiode van artikel X aan te passen zodat het onder de strikte voorwaarden van dat artikel mogelijk zal zijn om gedurende zes maanden na het aflopen van de overgangperiode bij AMvB of ministeriële regeling af te wijken van de wet. Tevens bevat het aangepaste wetsvoorstel enkele technische bepalingen op het gebied van belastingen om uitvoering te geven aan het terugtrekkingsakkoord. Ook bevat het aangepaste wetsvoorstel enkele technische bepalingen om op het gebied van de zorgverzekeringen uitvoering te geven aan het terugtrekkingsakkoord. Deze aanpassingen zullen op 1 januari 2021 in werking treden, waarmee de voorbereidingen op het aflopen van de overgangperiode ook op juridisch vlak zijn afgerond. Voorgestelde bepalingen zijn onderdeel van de *readiness* voorbereidingen.

d. Samenwerking Europese Commissie en andere Europese lidstaten

Gedurende de overgangperiode heeft Nederland regelmatig contact gehad met andere meest betrokken lidstaten, zoals België, Duitsland, Frankrijk en Ierland om de voorbereidingen op elkaar af te stemmen en ervaringen uit te wisselen. Dit heeft er voor gezorgd dat Nederland de eigen voorbereidingen nog eens kritisch tegen het licht heeft kunnen houden en heeft de contacten om bij eventuele grensoverschrijdende problemen vlot af te kunnen stemmen verstevigd. Het kabinet heeft daarnaast actief informatie met andere lidstaten gedeeld over de veranderingen in logistieke processen in de ferryhavens na de overgangperiode, waaronder met name het verplichte gebruik van het Portbase platform ter facilitering van de digitale afwikkeling van grenscontroleprocessen en doorstroming in de ferryterminals. Dit in nauwe aansluiting op de informatieverstrekking door private partijen en in het bredere kader van informatievoorziening aan *stakeholders* uit het achterland die handelen met het VK via de Nederlandse ferryhavens. Nederland blijft ook na het aflopen van de overgangperiode nauw samenwerken met de Commissie en de lidstaten voor wat betreft de relatie met het VK. Nu een akkoord bereikt is heeft dit als doel een eenduidige interpretatie van het akkoord en een uniforme implementatie van de afspraken in het toekomstig partnerschap.

e. Samenwerking medeoverheden

Met de medeoverheden is het contact over de voorbereidingen over het aflopen van de overgangperiode al sinds de vorige fase van de Brexit intensief. Er is nauw contact tussen de Rijksoverheid, Vereniging Nederlandse Gemeentes (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) om door te lichten of alle medeoverheden in Nederland goed voorbereid zijn op het aflopen van de overgangperiode. De gezamenlijke voorbereiding heeft het kabinet uitgebreid besproken met bestuurders van medeoverheden die geraakt worden door het aflopen van de overgangperiode. Dit gebeurde tijdens het derde bestuurlijk overleg Brexit op 17 november jl., waar werd geconcludeerd dat de afstemming tussen de overheidslagen goed loopt en dat de contacten de resterende periode zouden worden voortgezet. Dit stelt medeoverheden in staat om ook de laatste voorbereidingen af te ronden en de implementatie van de afspraken uit het akkoord over het toekomstig partnerschap op te pakken.

f. Crisismanagement

Ook nu een akkoord bereikt is kunnen nog steeds verstoringen optreden rond het aflopen van de overgangperiode. Alle *stakeholders* zullen in korte tijd hun werkprocessen moeten aanpassen aan de gemaakte afspraken in een akkoord. Er zal sprake zijn van aanpassingsfricties en omdat mogelijke (ernstige) verstoringen in beide situaties niet uitgesloten kunnen worden, zijn de voorbereidingen met het oog op het eventueel inzetten van de crisisstructuur op verschillende niveaus doorgedaan. Daarbij hebben interdepartementale scenariosessies en oefensessies plaatsgevonden, om alle risico's op verstoringen zo goed als mogelijk in beeld te krijgen. Hierbij is rekening gehouden met de samenloop met de Covid-19 crisis en is voortgebouwd op ervaringen

uit de vorige fase, alsook op ervaringen tot dusverre opgedaan tijdens de Covid-19 crisis. Onvoorziene gevolgen behoren echter altijd tot de mogelijkheden, zoals ook de recente situatie met reisbeperkingen op het VK door Covid-19 laat zien.